

Kje je iskati pomoči.

(Spisal Václav Kosmák. Preložil Jožef Gruden.)

Jako mraz je bilo, ko sem koračil po cesti proti Jelšanam. Ker me je pa le preveč mrazilo, nisem prišel tja. Sneg je škripal pod nogami, veter mi je pihal do kosti, in zdelo se mi je, kakor bi bil zmrznil tudi vzduh. Solnce je bilo pokrito kakor s prozorno tančico. Mrtvo in mrzlo je zrlo z neba.

Sklenil sem, da prenočim v Dolu. Imam ondukaj znanca pri Vrankarjevih. Le majhna koča je njih last, ubogi so, a pošteni ljudje.

Srčno so me pozdravili ter mi z veseljem ponudili prenočišče.

„Samo s tem se morate zadovoljiti, kar imamo“, je pripomnila gospodinja.

„E ne bojte se, nisem razvajen“, sem rekel jaz.

„Le sedite sem, le, takoj zakurim. Slecite suknjo“, je velela ter mi jo pomagala slačiti.

Obesila jo je na klin, stopila k peči ter zakurila.

Šel sem za veliko peč, gospodar je pa prisedel k meni. Trinajstletna Márica je sedela ob kolovratu pri oknu. Jožek se mi je pa vedno bolj bližal in venomer pogledaval moje kukalo.

„Kako je kaj?“ vprašam gospodarja.

„Zdravi smo, hvala Bogu, zdravi — — — a to še ni vse. Nič zaslužka, pa vse tako strašansko drago.“

In Vrankarca, ki je pripravljala revno večerjo, je takisto tožila.

Tolažil sem ju: „Nikarte takoj obupati ter jadicovati, zanesite se na Boga. Povem vam, kar sem ondan bral.“

„Kar začnite“, me poprosi gospodinja, „saj je mrak, in dokler se ne skuha krompir, lahko sedimo v temi.“

Sedla je tudi ona k peči, a deček se je skobacal na postelj, da bi bil bliže meni. Deklica pri oknu je ustavila kolovrat ter položila roke v naročje.

Prijetno je bilo v temni stanici. Ogenj je prasketal v peči ter žarel skozi mičkeno luknjo v vraticah po izbi. Mesec je svetil v okna, ali njegova svetloba ni mogla prodreti v hišo; obtičala je na zamrzlih šipah, in to je lesketalo kakor suho zlato. Stara lesena ura je trudno tiktakala, a na peči je mirno in zadovoljno predla mačka. Od peči sem je dihala ljubka toplota ter se širila po stanici.

Moral sem torej pripovedovati. —

— Vem, da vama nedostaje marsičesa in se vama od same skrbi včasí vrti v glavi. Pa je že tako na tem božjem svetu. Brez skrbi ni nihče, zato pa naj tudi nihče ne obupa. Pomoči moramo iskati drugod.

Poslušajte! V majhnem mestu je živel krojač v veliki bedi. Preselil se je s kmetov v nadeji, da bo tam boljši zaslužek. A zmotil se je, siromak. V mestu je bilo mnogo krojačev, ki so bili domačini in znani. On pak je bil tujec, nihče ga ni poznal, nihče se ni zmenil zanj, nihče ni prihajal k njemu zaradi dela, a kar je bilo, še to je bilo le popravljanje — tako za deset, za dvajset vinarjev. Nesrečni krojač je porabil od svojega denarja krono za krono, čakal, čakal, da bo boljše, a ono boljše ni in ni hotelo priiti. Dela ni dobil, pač pa je prišla zima. O ta strupena zima! Pa kaj se nam mara?! Sedimo pri gorki peči, ali ubogi krojač ni imel polena, in v revno stanico mu je pihala mrzla burja pri oknu in vratih.

„To je revščina, to!“ je vzdihnila gospodinja in privzdignila pokrovko s piskra ter pogledala, če že vre voda. Para s pokrovke je kanila na gorko ploščo ter zacvrčala.

„Nekega večera je sedel tisti krojač, kakor mi tukaj, pri oknu. Pihal je mrzel veter in gost dež je škropil okno. Šivalec je sedel suh, bled, izmučen; žena pa je ležala v postelji bolna od same bede in skrbi, a otroci so se vili poleg nje pod odejo ter plakali od lakote. „Mati, jaz sem lačen“, je tožil deček.

„Oče, saj ste nam obljubili zvečer kruha, pa ga nam ne daste“, je jokala deklica.

Bolnica je zamižala ter skrila glavo pod odejo, da bi nič ne videla in ne slišala. Krojač je krčevito

sprožil roke, prejel se kakor obupanec za čelo ter iz bolnega srca izdihnil: „Jezus, Marija in sveti Jožef!“

Črez nekoliko časa se je obrnil in izpregovoril s slabim glasom: „Otroci, potrpite še malo, ko poneha dež, pojdem vam po kruha. V tej plohi ne morem iz hiše.“

Otroci so se umirili in so kmalu pozaspali.

Žena je poklicala krojača:

„Oče!“

„Kaj bi rada?“

„Zakaj obetaš otrokom kruha, ko jim ga ne moreš kupiti? Kje vzameš denar zanj?“

„Jaz ne vem, ali imeti ga moram in ko bi — —“

„Lepo te prosim, Jože, ne vdaj se grešnim mislim! Rajši umrimo od glada, kakor bi nepošteno živeli.“

„Pa saj pride smrt kmalu, če bomo še dalje tako stradali“, je dejal krojač, prijel ženo za roko ter jo obupno stisnil.

Žena je zaprla oči ter ležala trenutek kakor mrtva, potem pa mirno pripomnila: „Jože, naša beda je tolika, da večja biti ne more. Če nam je umreti od glada, umrjemo — potem pa ni Marija naša mati — a to ne more biti. Poklekni in moliva k njej rožni venec: ona nama mora pomagati.“

Krojač je zadovoljno pokleknil vdano kot otrok ter molil z ženo, trkal v obupani bedi na nebeška vrata iz temne svoje stanice, kakor trka na pol zmrzel popotnik v mrzli zimski noči na hišna vrata, kjer bivajo imoviti ljudje.

Vrankarca je vzdihnila, deček je sedel kakor pribit, deklica ob kolovratu si je otirala solzo in Vrankar je potrkal ob pipo, rekši: „Dà, dà, po svetu je dosti revščine, dosti!“

„Prosim, poslušajte, da vse povem“, pravim jaz.

Tistega večera se je peljal neki gospod v ono mesto. Bil je nov sodnik, ravnokar tja premeščen. Sam je šel naprej, kakor je bil — njegove reči pa so peljali za njim na vozech.

Pred samim mestom — kdo vé, kaj je postiljon delal? — je zavozil in prevrnil pošto. Gospod sodnik

je urno skočil iz voza ter pal na kopico gramoza ob cesti. Oštel je voznika, pomagal mu vzdigniti voz pa hajdi naprej. Kadar pa sta prišla do gostilne, si je gospod sodnik pregledal obleko ter zapazil, da so hlače na kolenu raztrgane. Kaj storiti? Drugih hlač ni imel pri sebi, a že jutri se ima predstaviti v mestu. Pokliče gostilničarja ter ga vpraša za svet.

Gostilničar skomizgne z ramami: „Presneta reč vendar! Hlače si izposoditi, pač ne gre — moje bi vam bile prevelike — hm, hm! Zdaj mi je palo v glavo: tamle v oni hiši prodaja Tirolec sukno.“

„Ampak kdo mi jih naredi do jutri zjutraj?“ pripomni gospod sodnik.

„Že dobimo koga. Za dobro plačo se vse naredi.“ Pokliče hlapca: „Beži brž po kakšnega krojača; do jutri mora izgotoviti hlače.“

Hlapec zagodrnja: „Psa bi človek ne podil v takem vremenu od hiše, in ga ne bi, jaz moram pa iztikati za krojači.“

Zdajci mu pride na misel, da baš nasproti stanuje reven krojač. „E“, reče samprasebi, „kaj bi ga iskal po vsem mestu! Sicer pa zmaši to čez noč eden kot drugi. K temu pojdem — saj bo rad zaslužil.“

Stopi torej v hišo in prikolovrati naposled po temnih stopnicah do podstrešja.

Krojač je še z ženo molil, ko začujeta težke korake. Skoči pokonci, odpre vrata ter začudeno vpraša: „Kdo je?“

Hlapec se je še jezil nad slabimi stopnicami ter zaklical: „Pojte k nam v gostilno. Neki gospod je tam, pa bi imel rad do jutri nove hlače.“

Krojaču je zastala sapa. Iznenadil ga je.

„Kaj ga ne bi“, je dejala Vrankarca. „Moj ljubi Bog!“ „Ne motite me!“ — Krojač je bil v nebesih, in žena se je radovala: „Viš, kakor sem rekla? Mati božja je pomagala. Kar brž pojdi!“

Naglo se obleče pa teče v gostilno. Sodnik pa, ko je videl revno oblečenega moža, ga vpraša, ali si upa narediti take hlače.

„Kaj bi si jih ne?“ zagotavlja krojač, „jutri zjutraj ob osmi uri bodo tukaj.“

Vzame sukno, poprosi gostilničarja, naj mu dá na upanje svečo, hlebec kruha in kaj gorkega za bolno ženo, in odhiti domov. Z zadnjimi trščicami zaneti, žena od samega veselja ozdravi, vstane, skuha krušno juho, vzbudi deco, in vsi so z velikim veseljem večerjali. Krojač je šival vso noč in je zadovoljno prisluškal, kako si žena v snu oddiha.

Rano je nesel narejene hlače sodniku. Gospod je bil s hlačami zadovoljen, pa je vprašal, koliko je dolžan?

Krojač je povedal ceno. Sodnik mu je plačal, pa kadar je videl v moževih očeh solzo, ga je vprašal, čemu te solzé?

„Zlati gospod, to so prve krone, ki sem jih v pol leta zaslužil.“

„Ste bili bolni, káli?“

„Ne, nisem bil, ampak —“ in pripovedoval je gospodu sodniku svojo usodo.

Sodnik je bil vidno ganjen. Segel je v žep in privlekel še enkrat toliko kron, kakor je zahteval krojač, ter mu jih je ponudil, rekoč: „Nate, pa ne obupajte, kar mi bo mogoče, storim za vas.“

In gospod sodnik je bil mož beseda. Ko je hodil po obiskih, je povsod pravil o nezgodi, ki ga je bila doletela, hvalil je revnega mojstra, in preden se je ta nadejal, je imel dosti šivanja — vse je nosilo njemu delat.

„In, če bi bil obupal, kaj bi bil imel od tega?“

„Res je tako. Bog je usmiljen!“ je pripomnil Vrankar.

Vrankarca je pa molčala ter imela pobožno sklenjene roke. Zdajci je jela voda teči iz piskra. Gospodinja je velela: „Marica, prižgi svetilko — krompir vre!“

Deklica je prižgala, prinesla na mizo skledo in sol, mati je vsula krompir ter zaklicala: „Pojdite večerjat!“

